

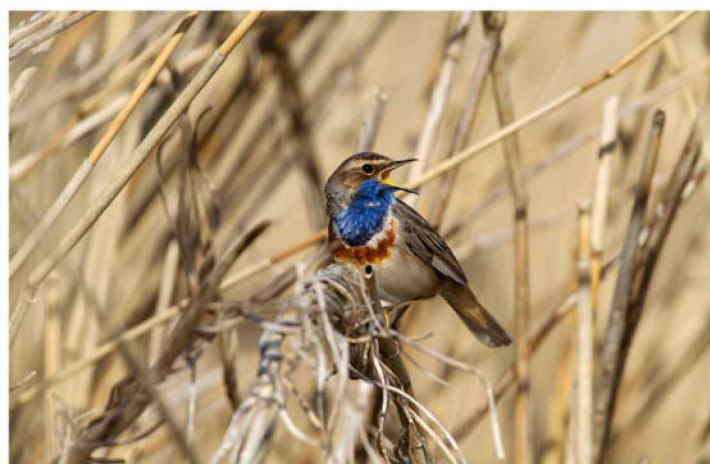
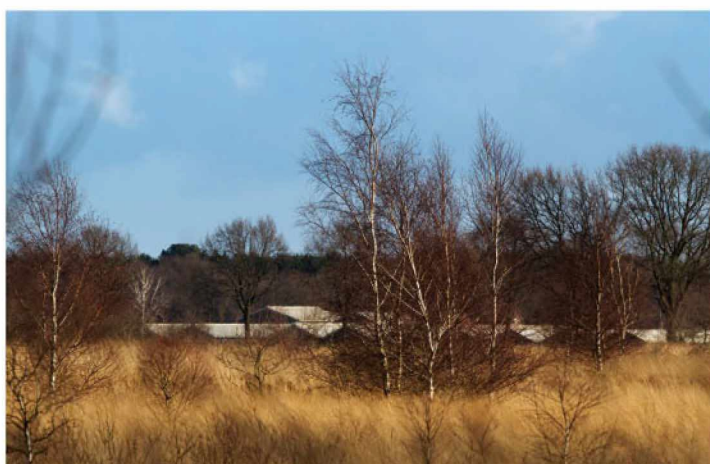

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Drinkwaterwinning Kruisland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

5 oktober 2023 / projectnummer: 3734

1 Advies voor de inhoud van het MER

Drinkwaterbedrijf Brabant Water wil een nieuwe locatie voor drinkwaterwinning realiseren in West-Brabant. Dit is nodig omdat Brabant Water verwacht dat op korte termijn een drinkwatertekort ontstaat in deze regio. Brabant Water wil in Kruisland (gemeente Steenberghe) winputten realiseren om grondwater op te pompen. Daarvoor is op het perceel een bijbehorend transformatorgebouw nodig. Verder wil Brabant Water een transportleiding aanleggen van het betreffende perceel naar een (bestaand) productiebedrijf in Wouw. Voor het besluit over deze activiteiten wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De provincie Noord-Brabant heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

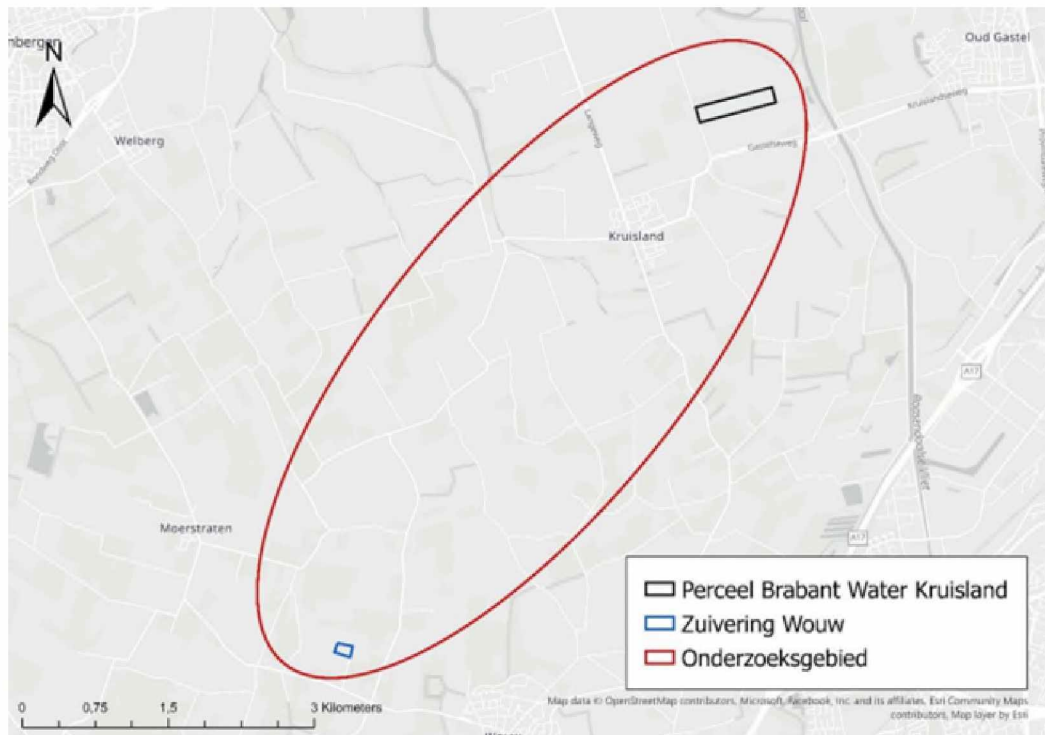
Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de drinkwaterwinning het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Onderbouw de groei van de vraag naar drinkwater in West-Brabant.** Ga uit van verschillende scenario's en het zichtjaar 2050. Maak hierbij onderscheid in de watervraag van huishoudens, bedrijven en grootverbruikers. Beschrijf ook hoe de voorgenomen productiecapaciteit van de winning in Kruisland zich verhoudt tot die drinkwatervraag.
- **Beschrijf in hoeverre de grondwaterwinning in Kruisland past in het provinciale beleid.** In de Visie Klimaatadaptatie van de provincie en de afspraken die zijn gemaakt in het convenant grondwater is het uitgangspunt dat het gebruik van grondwater voor drinkwatervoorziening afneemt. Onderbouw deze nieuwe grondwaterwinning in dat kader en beschrijf waarom geen andere bronnen (dan grondwater) voor drinkwatervoorziening worden onderzocht.
- **Onderbouw waarom geen alternatieve locaties voor de grondwaterwinning worden onderzocht.** Onderbouw vervolgens de keuze voor de locatie Kruisland en beschrijf welke rol het milieubelang daarin heeft gespeeld.
- **Maak een gevoeligheidsanalyse waarbij wordt gedifferentieerd in wincapaciteit.** Mogelijk is een grotere hoeveelheid grondwater te winnen in Kruisland zonder dat de milieueffecten (sterk) toenemen ten opzichte van de voorgenomen capaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar. Dat biedt mogelijkheden om in Kruisland een grotere wincapaciteit toe te staan en (tegelijkertijd) de wincapaciteit op ander winlocatie(s), waar meer milieueffecten optreden, terug te brengen.
- **Beschrijf alternatieven voor het leidingtracé en varianten voor de inrichting van de winlocatie.** Breng de alternatieve tracés in beeld met goed kaartmateriaal. Bepaal voor de herinrichting van de winlocatie varianten waarin natuur en waterhuishouding een plek krijgen.
- **Beschrijf de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven en varianten.** Doe dit afzonderlijk voor de grondwaterwinning, de tracéalternatieven en de inrichtingsvarianten.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau¹ (NRD). Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Figuur 1: Locatie Kruisland en zoekgebied voor transportleiding naar Wouw (bron: NRD).

Aanleiding MER

Drinkwaterbedrijf Brabant Water is de initiatiefnemer van de nieuwe grondwaterwinning in Kruisland. Brabant Water voorziet op korte termijn een drinkwatertekort in de regio West-Brabant en wil daarom 3,5 miljoen m³ grondwater winnen per jaar. Op een locatie ten noordoosten van Kruisland wil Brabant Water winputten en een transformatorgebouw realiseren. Verder wil het een transportleiding aanleggen naar zijn bestaande pompstation in Wouw.

Besluitvorming vindt plaats onder de nieuwe Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt. Onttrekking van grondwater is m.e.r.-(beoordelings)plichtig (categorie K1 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit), net als het doen van diepboringen (categorie B4). Brabant Water heeft in samenspraak met de provincie Noord-Brabant besloten direct een project-MER op te stellen. De provincie Noord-Brabant is bevoegd gezag voor het besluit over de benodigde omgevingsvergunning voor een wateractiviteit (hierna 'watervergunning') voor de grondwateronttrekking, en coördinerend bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen

¹ 'Nieuwe waterwinning in Kruisland', Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het milieueffectrapport, Royal HaskoningDHV, 2023.

milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval gedeputeerde staten van Noord-Brabant – besluit over de drinkwaterwinning.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3734 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond, opgave, beleid en besluitvorming

2.1 Achtergrond, opgave en doelstelling

In het westen van Noord-Brabant wint en produceert Brabant Water op vijf locaties drinkwater. Volgens de NRD wordt de vergunde wincapaciteit op alle locaties vrijwel geheel gebruikt. Brabant Water wil een nieuwe winlocatie van drinkwater realiseren. Dit omdat de vraag naar drinkwater toeneemt en het wenselijk is om restcapaciteit te behouden om calamiteiten op te vangen.

De NRD beschrijft niet hoeveel (extra) drinkwater nodig is om aan de vraag te voldoen. Wel staat er in de NRD dat Brabant Water in de basisprognose een groei van de watervraag van 1% per jaar verwacht voor het hele afzetgebied van Brabant Water. Onderbouw in het MER de groei van de watervraag specifiek voor West-Brabant voor zowel huishoudens, als bedrijven als grootverbruikers. Gebruik hiervoor verschillende scenario's en het zichtjaar 2050. Beschrijf hoe deze watervraag zich verhoudt tot de voorgenomen extra productiecapaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar van de winning in Kruisland.²

2.1.1 Provinciaal beleid en afspraken droogte en klimaatadaptatie

De NRD beschrijft dat het (grond)watersysteem in Noord-Brabant onder druk staat. De natuur verdroogt en waterbeschikbaarheid is niet meer vanzelfsprekend. Om die reden is een grondwaterconvenant gesloten door meerdere betrokken partijen³ in de provincie. In dit convenant maken de partijen afspraken over het herstellen en bewaken van de grondwaterbalans op de korte termijn (tot eind 2027). Eén van de afspraken is om het gebruik van grondwater te verminderen.

De partijen die betrokken zijn bij het convenant hebben verder advies gevraagd aan de Adviescommissie Droogte over de aanpak van droogte in Brabant. Dat resulteerde in het advies 'Zonder water geen later'⁴. Op basis van dat advies en de afspraken in het convenant

² De NRD onderbouwt de hoeveelheid van 3,5 miljoen m³ grondwater niet. Er wordt enkel een link gelegd met de hoeveelheid grondwater die Brabant Water op grond van een (deels) ongebruikte vergunning mag winnen in Gennep Parken Noord in Eindhoven. Overigens bleek tijdens het locatiebezoek dat de werkgroep op 31 augustus 2023 aan het gebied bracht dat de provincie gelijktijdig met het besluit over de watervergunning voor de grondwateronttrekking in Kruisland een besluit wil nemen tot intrekking van die ongebruikte vergunning.

³ Het convenant is op 15 december 2021 ondertekend door: Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabantse Milieufederatie, Brabant Water, provincie Noord-Brabant, Evides Waterbedrijf, Vereniging Industrie Water, BPG Vereniging landelijk Brabant.

⁴ Het advies is hier te vinden: [Eindrapport adviescommissie Droogte: Zonder water, geen later – Provincie Noord-Brabant](#).

is door de partijen de ‘Droogteagenda voor Brabant’ vastgesteld. Daarin zijn speerpunten voor de lange(re) termijn (tot 2040) opgenomen. In de Droogteagenda staat dat voor een droogterobuust grondwatersysteem 100 miljoen m³ minder grondwater onttrokken moet worden. Daarbij wordt uitgegaan van 30% minder grondwatergebruik door drinkwaterbedrijven. Om die reden zet(ten) Brabant Water (en andere drinkwaterbedrijven) in op alternatieve bronnen en waterbesparing. Beschrijf in het MER in hoeverre de nieuwe drinkwaterwinning in Kruisland past binnen de Droogteagenda.

Naast het (privaatrechtelijke) convenant en de Droogteagenda, is vanuit provinciaal beleid het uitgangspunt om de groei van het gebruik van diep grondwater voor onder andere drinkwaterbereiding te stoppen.⁵ Beschrijf in het MER in hoeverre de nieuwe drinkwaterwinning in Kruisland past binnen dit beleid.

2.1.2 Visie op drinkwatervoorziening voor heel (West-)Brabant

In de inleiding van paragraaf 2.1 van dit advies is aangegeven dat de prognose van de watervraag voor West-Brabant in het MER moet worden onderbouwd. Wel onderschrijft de Commissie dat in algemene zin de drinkwatervoorziening binnen Nederland onder druk staat. Het is daarom noodzakelijk manieren te onderzoeken om de kwetsbaarheid van de drinkwatervoorziening te verminderen, bijvoorbeeld door de inzet van meerdere of nieuwe bronnen. Dit om de verdere groei van de drinkwatervraag op de middellange termijn te kunnen opvangen en de leveringszekerheid te kunnen garanderen. Het belang van drinkwatervoorziening moet worden afgewogen in samenhang met andere grondwatergerelateerde functies, zoals landbouw, natuur en bodemenergie. Recente natuurdoelanalyses maken bijvoorbeeld duidelijk dat in veel Natura 2000-gebieden Europese natuurdoelen niet gehaald worden, in veel gevallen ook vanwege verdroging. Dit vraagt onder andere om een nauwkeurige analyse en beoordeling van bestaande winningen. Ook de Kaderrichtlijn Water roept hiertoe op, omdat onder andere in Noord-Brabant grondwaterlichamen onder druk staan door vervuiling en doordat de hoeveelheid water die wordt onttrokken groter is dan de grondwateraanvulling.

Om die reden en vanwege de afspraken in het Grondwaterconvenant en het beleid van de provincie had een breed alternatievenonderzoek voor de hand gelegen, waarbij andere bronnen dan grondwater worden betrokken. De Commissie kan zich echter voorstellen dat de urgentie voor de drinkwatervoorziening zo groot is dat het voornemen per definitie noodzakelijk is om te voorzien in de behoefte op korte termijn. Het MER moet dan wel aantonen in hoeverre het voornemen niet een bredere strategie van onder andere de provincie voor drinkwatervoorziening doorkruist. De (milieu)effecten van het voornemen zijn daarbij van groot belang.

Geef in het MER een doorkijk naar de visie van de provincie op drinkwatervoorziening in (West-)Brabant op de middellange en lange termijn. Beschrijf daarbij de mogelijkheden voor drinkwaterwinning uit zoutwater en brak grondwater. Beschrijf ook de mogelijkheden om grondwaterwinningen in (de omgeving van) kwetsbare gebieden, zoals Natura 2000-gebieden, in de toekomst te verminderen (zie ook paragraaf 3.3.1 van dit advies).

⁵ Dat staat in de Visie klimaatadaptatie (inclusief uitwerking bestuursopdracht ‘Stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant’), die een uitwerking is van de hoofdpoging ‘Brabant Klimaatproof’ uit de omgevingsvisie van de provincie Noord-Brabant.

2.2 Beleidskader

In de NRD is geen overzicht opgenomen met wet- en regelgeving en beleid dat relevant is voor de voorgenoemde grondwinning. Geef daar in het MER een overzicht van en geef aan of het project kan voldoen aan de randvoorwaarden die voortkomen uit regelgeving en beleid. Ga daarbij in ieder geval in op:

Europese regelgeving:

- Kaderrichtlijn Water (KRW) – waterkwaliteit en waterkwantiteit (oppervlaktewater en grondwater);
- Grondwaterrichtlijn.

Nationale wet- en regelgeving en beleid:

- Waterwet (2009) – o.a. normen voor waterveiligheid, vergunningenstelsel, algemene regels (gaat in 2024 grotendeels over in de Omgevingswet);
- Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (normen voor chemische en ecologische toestand);
- Drinkwaterwet – normen voor drinkwater;
- Nationaal waterprogramma 2022–2027;
- Nationaal Deltaprogramma (jaarlijks vastgesteld) inclusief het Deltaplan Hoge zandgronden;
- Nationale Adaptatie Strategie (NAS) – herziening in 2025–2026 op basis van nieuwe klimaatscenario's KNMI en klimaatrisicoanalyses;
- Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG – in voorbereiding)
- Beleidsnota Drinkwater 2021–2026;
- Nationaal Programma Bodem en Ondergrond (inclusief Nationale Grondwaterreserves – in voorbereiding);
- Kamerbrief water en bodem sturend en concept Ruimtelijk Kader (nov2022);
- Kamerbrief KRW (apr2023).

Regelgeving en beleid lagere overheden:

- Provinciale omgevingsvisie, en de uitwerking daarvan in provinciale Beleidskaders;
- Provinciale omgevingsverordening;
- Regionaal Water en Bodem Programma 2022 – 2027 van de provincie Noord-Brabant;
- Provinciaal gebiedsprogramma (PPLG/BPLG – in voorbereiding);
- Provinciaal Beleidskader Natuur, waaronder het beleid voor realisering van het natuurnetwerk Brabant en de ecologische verbindingzones en stapstenen die rondom Kruisland nog ingevuld moeten;
- Visie klimaatadaptatie, inclusief uitwerking bestuursopdracht 'Stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant';
- Waterbeheerprogramma Waterschap Brabantse Delta;
- Gemeentelijke omgevingsvisie en -plannen.

2.3 Te nemen besluit(en)

Er wordt een MER opgesteld voor de watervergunning voor de grondwateronttrekking. De NRD bespreekt welke andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Neem dit over in het MER. Geef aan wie het bevoegde gezag is voor deze besluiten en wat globaal de planning is.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

Beschrijf in het MER welke deelactiviteiten onderdeel uitmaken van het voornemen. Geef daarbij een helder overzicht van het voornemen, inclusief:

- de omvang van het puttenveld;
- de omvang van het transformatorstation;
- de transportleiding naar het pompstation in Wouw;
- de aard en omvang van de beschermingszone rondom de waterwinning.

Breng ook de doorlooptijd van de realisatiefase (aanleg/inrichting) in beeld.

3.2 Locatiekeuze

In hoofdstuk 3 van de NRD is de keuze voor de locatie voor de grondwaterwinning gemotiveerd. Daaruit blijkt dat in het MER geen alternatieve locaties worden onderzocht. Beschrijf in het MER welke alternatieve locaties zijn verkend en onderbouw waarom geen sprake is van redelijke locatiealternatieven voor de voorgenomen activiteit. Betrek daarbij naast het zoekgebied (zie figuur 7 van de NRD) ook het hele leveringsgebied van Brabant Water. Onderbouw vervolgens de keuze voor de locatie in Kruisland en beschrijf welke rol het milieubelang daarin heeft gespeeld.

3.3 Alternatieven

3.3.1 Ontbreken alternatieven voor de grondwaterwinning

In de NRD staat geen concrete doelstelling waaraan eventuele alternatieven getoetst kunnen worden. De Commissie ziet toch aanleiding om de effecten te onderzoeken van de winning, waarbij wordt gedifferentieerd in productiecapaciteit. Zij denkt daarbij in eerste instantie niet aan een volwaardig alternatievenonderzoek⁶, maar aan een gevoeligheidsanalyse van de effecten van een grotere winning. Als een grotere winning mogelijk blijkt met geringe milieueffecten, dan biedt dat kansen voor vermindering van de productie op (een) andere winlocatie(s). Bij andere winlocaties brengt de winning mogelijk (meer) negatieve effecten met

⁶ Uit de gevoeligheidsanalyse kan echter blijken dat het winnen van een andere hoeveelheid grondwater een redelijk alternatief is dat in het MER moet worden onderzocht.

zich mee, met name op de natuur. In de NRD staat al dat met een grondwatermodel de effecten zijn berekend van grondwateronttrekkingen van onder andere 5, 6,5 en 9 miljoen m³ water per jaar. Daaruit zou blijken dat op bepaalde locaties 9 miljoen m³ per jaar kan worden onttrokken zonder effecten op het Natura 2000-gebied Brabantse Wal. Tijdens het locatiebezoek bleek dat de hoeveelheid grondwater die tot drinkwater kan worden bereid, begrensd wordt door de zuiveringscapaciteit van het pompstation in Wouw. De Commissie adviseert daarom ook in beeld te brengen wat de zuiveringscapaciteit en uitbreidingsmogelijkheden van dat pompstation zijn.

3.3.2 Alternatieven voor het tracé van de transportleiding

De NRD geeft aan dat in het MER tracéalternatieven worden onderzocht voor de transportleiding om de waterwinning aan te sluiten op het pompstation in Wouw. Breng de tracés in beeld met gebruik van duidelijk kaartmateriaal.

3.3.3 Varianten voor inrichting van het gebied

Het perceel in Kruisland waarop de winning is voorzien is 12 hectare groot. De herinrichting van dat gebied kan de natuur een behoorlijke winst opleveren. Op enige afstand liggen namelijk natuurrijke landschapselementen waarmee verbinding kan worden gezocht (bijvoorbeeld het oevermoeras langs Markvlietkanaal en het Vlietje zelf). Maak in het MER gebruik van de mogelijkheid om varianten te ontwikkelen voor de herinrichting van het gebied. In de varianten kunnen natuur, waterhuishouding en eventueel daarbij passende wandelrecreatie een plek krijgen. Het kan bijvoorbeeld gaan om bebossing, vernatting en/of het streven naar meer structuur en soortenrijkdom op de percelen. Het bijbehorende 'uitleggen' van de bemestingserfenis is in de praktijk al begonnen. Gebruik de conclusies van de landschappelijke analyse (zie paragraaf 4.4 van dit advies) als tegenhanger en beoordeel de milieuaspecten van de varianten om tot een voorkeur te komen.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij de beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten.

Aandachtspunt bij het beschrijven van de referentiesituatie zijn de al aanwezige (particuliere) onttrekkingen in de omgeving. Maak een onderbouwde inschatting van de hoeveelheid water die hiermee onttrokken wordt (inclusief niet geregistreerde onttrekkingen).

Houd bij de referentiesituatie ook rekening met de gevolgen van klimaatverandering, zoals de mate waarin verzilting op de lange termijn optreedt. Voor de drinkwaterwinning zijn de

gevolgen van klimaatverandering een belangrijke factor. Neem daarom in het MER een gevoeligheidsanalyse op en gebruik hiervoor verschillende KNMI-klimaatsscenario's.⁷

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Effectbepaling

In hoofdstuk 6 van de NRD staat een overzicht van het beoordelingskader voor het MER. De criteria zijn in dit overzicht nog beknopt ingevuld en er zijn geen indicatoren bepaald. De Commissie adviseert bij de verdere invulling van het beoordelingskader rekening te houden met de volgende algemene punten:

- onderbouw de keuze van rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de effecten van het voornemen worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling, het belang daarvan voor de vergelijking van de alternatieven/varianten en de wijze waarop effecten worden geëvalueerd;
- de milieugevolgen moeten waar relevant worden gekwantificeerd, onder andere voor het in beeld brengen van het ruimtegebruik en de effecten op natuurwaarden;
- geef indien nodig aan welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn en in welke mate hierbij negatieve effecten verminderd worden;
- indien sprake is van andere ontwikkelingen in de omgeving, besteed dan waar nodig aandacht aan cumulatie van effecten. Denk daarbij met name aan effecten op het watersysteem.

De Commissie adviseert in het beoordelingskader onderscheid te maken tussen effecten van de grondwaterwinning zelf, effecten van de transportleiding en effecten van de inrichting van de winlocatie. Zo kunnen de effecten van de tracéalternatieven voor de transportleiding goed met elkaar vergeleken worden, net als de effecten van de inrichtingsvarianten voor de winlocatie. Ook is dan transparant welke effecten door welk onderdeel van het initiatief worden veroorzaakt.

4.2 (Geo)hydrologie, bodem en water

Neem in het MER een beschrijving op van het functioneren van het bodem- en watersysteem (op basis van een systeemanalyse) in relatie tot het voornemen en de te verwachten effecten. Ga verder in het MER tenminste in op de volgende aspecten:

- De effecten op de kwel/infiltratief flux vanuit de watergangen naar het freatisch⁸ grondwater. Maak hierbij onderscheid naar seizoenen.
- De effecten op de wateraanvoer, afvoer en waterbalans op de schaal van het peilgebied van de watergangen op de locatie en de aanwezige beken/ kreek in het studiegebied. Maak ook hierbij onderscheid naar seizoenen.

⁷ De KNMI-website en www.klimaat-effectatlas.nl zijn handige bronnen om te raadplegen.

⁸ Dit is de bovenste laag van het grondwater, in evenwicht met de druk van de atmosfeer, die primair bepalend is voor de bodem en de planten, dieren en menselijke bouwsels die daarin staan.

- De effecten op de waterkwaliteit in het peilgebied (kwalitatief met behulp van de ecologische sleutelfactoren). Ga ook in op de doelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn Water.⁹
- De effecten op de freatische grondwaterstand. Ga hierbij specifiek in op de aanwezige bebouwing, agrarische gewassen en de natuurparels¹⁰ (ten westen van de locatie). Druk deze effecten voor de functie natuur uit in een verandering van de kwelflux.
- Zettingen.
- De verandering van de stijghoogte in zowel het eerste watervoerende pakket als het tweede watervoerende pakket en de eventuele effecten van deze veranderingen op de verschuiving van het zoet/zout grensvlak.

Breng verder de aard en omvang van de beschermingszone rondom de winlocatie in beeld en de gevolgen van de daarbij behorende gebruiksbeperkingen.

Bespreek in het MER de (mogelijke) effecten van de voorgenomen winning op de kwantitatieve toestand (waterbalans) van het KRW-grondwaterlichaam 'Zand Maas', waarin de onttrekking plaatsvindt. Ga hierbij in ieder geval in op de effecten op de balans tussen de jaarlijkse aanvulling en de jaarlijkse onttrekkingen in het grondwaterlichaam.

4.3 Natuur

Algemeen

Op basis van de hydrologische systeemanalyse kan blijken dat effecten op de natuur niet uitgesloten kunnen worden. Geef in dat geval in het MER een algemeen beeld van de natuur in het studiegebied en verschillende samenhangende deelgebieden met een verschillend karakter. Maak daartoe een globale landschapsecologische systeemanalyse¹¹ van het studiegebied en/of de ecologische 'hotspots' daarbinnen. Geef de waardevolle gebiedsdelen op kaart aan. Beschrijf in algemene zin de belangrijkste processen en problemen, de natuurwaarden, de verschillende leefgebieden en de aanwezige soortgroepen. Geef vervolgens aan welke kenmerkende habitattypen en soorten aanwezig zijn, en hun onderlinge relaties.¹²

Natura 2000

Het voornemen is ver van Natura 2000-gebieden gesitueerd. Daardoor worden effecten op die gebieden waarschijnlijk voorkomen. Mocht uit de hydrologische systeemanalyse blijken dat er toch mogelijk Natura 2000-gebieden beïnvloed worden, dan moet het volgende worden beschreven in het MER:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitattypen. Geef aan of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden;

⁹ Toon voor het voorkeursalternatief aan dat de waterkwaliteit in het KRW-waterlichaam waarop het peilgebied afwatert niet verslechtert, ook niet tijdelijk, en dat het behalen van de doelen in 2027 niet in gevaar wordt gebracht. Betrek daarbij ook de (cumulatieve) effecten van andere plannen of projecten.

¹⁰ Brabantse natuurgebieden die sterk afhankelijk zijn van water.

¹¹ Tijdens het locatiebezoek vertelde Brabant Water dat een aantal landschapsecologische systeemanalyses beschikbaar zijn waaruit geput kan worden.

¹² Benut hiervoor de (eventueel) beschikbare informatie uit bijvoorbeeld de natuurdoelanalyses Natura 2000 en/of de gebiedsprogramma's NPLG.

- de actuele en verwachte populatieomvang aan de hand van meerjarige trends.

Onderzoek of er gevolgen voor de Natura 2000-gebieden zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Ook bij positieve gevolgen is inzicht hierin relevant voor de besluitvorming omdat het de opgave op andere vlakken, zoals stikstofreductie, kan helpen verlichten. Soms kan op grond van objectieve gegevens niet worden uitgesloten dat het voornemen, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Dan moet een Passende beoordeling opgesteld worden, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

De Commissie adviseert om de eventuele Passende beoordeling op te nemen in het MER, zodat alle milieu-informatie over het plan bij elkaar staat. Onderzoek in de Passende beoordeling of het zeker is dat het plan of project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. In de Passende beoordeling mogen bij deze beoordeling mitigerende maatregelen worden meegenomen. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.¹³

Natuurnetwerk Nederland en Brabant (NNN / NNB)

Beschrijf voor de gebieden uit het NNN / NNB in en rond het plangebied de wezenlijke kenmerken en waarden. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Beschrijf in hoeverre de verdroging van deelgebieden in het natuurnetwerk toeneemt. Betrek daarbij ook deelgebieden die de komende jaren nog tot ontwikkeling worden gebracht als vochtige of natte natuur. Breng in beeld in hoeverre de klimaatverandering, die zich in het laatste decennium al toont, een verdrogend effect van de winning kan versterken. Beschrijf indien nodig mogelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

Een natuurlijke inrichting van de winlocatie kan het NNB versterken en/of een andere bijdrage leveren aan het Brabants natuurbeleid zoals de Brabantse Bossenstrategie. Maak deze bijdrage zichtbaar in termen van de natuurlijke habitats die hier tot ontwikkeling worden gebracht met de verschillende inrichtingsvarianten (zie paragraaf 3.3.3 van dit advies). Ga ook in op de aansluiting die ze hebben en bieden op groene structuren in de omgeving.

4.4 Landschap en cultureel erfgoed

Analyseer en beschrijf de landschappelijke karakteristieken en kwaliteiten, en de cultuurhistorische waarde van de ruime omgeving van de winlocatie en de te onderzoeken leidingentracés. De Commissie denkt hier bijvoorbeeld aan groenblauwe structuren, zichtlijnen, verbindingen en de mate van openheid. Bepaal op basis daarvan welke beeldkwaliteit passend is bij de herinrichting van de winlocatie. Gebruik deze informatie om

¹³ De ADC-toets voor projecten bestaat op grond van artikel 8.74b Besluit kwaliteit leefomgeving onder de Omgevingswet uit de volgende vragen: A: is er een alternatieve oplossing voorhanden? D: dient de activiteit een dwingende reden van groot algemeen belang? C: zijn compenserende maatregelen mogelijk om de gevolgen teniet te doen?

de inrichtingsvarianten te beoordelen (zie paragraaf 3.3.3 van dit advies) en voor beoordeling van de alternatieven voor het leidingentracé.

5 Check deze ‘overige onderwerpen’

5.1 Leemten in milieu-informatie, onzekerheden en monitoring

Laat zien over welke milieuaspecten er door gebrek aan gegevens onvoldoende informatie is. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van deze leemte beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

Houd bij de beoordeling van het project en de toetsing aan doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen¹⁴. Beschrijf daarvoor in het MER op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten gemonitord en geëvalueerd worden en welke maatregelen beschikbaar zijn als doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.

Stel voor de belangrijkste effecten een monitorings- en evaluatieprogramma op hoofdlijnen op. Ga hierbij in op de gevolgen voor het grondwatersysteem (grondwaterstanden en –stijghoogten, kwel en infiltratie, grondwaterbalans en grondwaterkwaliteit (verzilting)), oppervlaktewatersysteem (wateraanvoer, –afvoer en waterbalans per peilgebied en waterkwaliteit) en de mogelijke effecten voor beschermde natuurwaarden.

5.2 Vorm, presentatie en samenvatting

De vergelijking van de alternatieven/varianten verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg verder voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met een duidelijke legenda;
- een voor een breed publiek leesbare beknopte samenvatting, waarin de belangrijkste conclusies van het MER staan.

¹⁴ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. In dit geval is met name van belang om de onzekerheden in de uitkomsten van het gebruikte grondwatermodel te onderkennen. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Deze kunnen zoveel mogelijk worden beperkt door de resultaten van gevoeligheidsanalyses voor de meest bepalende modelparameters in de beoordeling mee te nemen.

BIJLAGE 1 : Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

5.1.2.e	5.1.2.e	
5.1.2.e	5.1.2.e	
5.1.2.e	5.1.2.e	(5.1.2.e)
5.1.2.e	5.1.2.e	
5.1.2.e	5.1.2.e	(5.1.2.e)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

De omgevingsvergunning voor een wateractiviteit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet, de opvolger van onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, geeft aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten, onttrekken van grondwater (categorie K1) en het doen van diepboringen (categorie B4). Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde staten van Noord-Brabant.

Initiatiefnemer besluit

Drinkwaterbedrijf Brabant Water.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 24 juli 2023 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3734](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

